

STRUČNO UPUTSTVO
ZA ORGANIZIRANJE I OSTVARIVANJE NASTAVE NEPOSREDNIM PUTEM I
PUTEM UČENJA NA DALJINU
ZA SREDNJE ŠKOLE U ŠKOLSKOJ 2020/2021.GODINI

Uvodne odredbe

Stručnim uputstvom za organizaciju i ostvarivanje nastave neposrednim putem i putem učenja na daljinu za školsku 2020/2021. godinu (u daljem tekstu Stručno uputstvo) bliže se uređuju pitanja koja se tiču organizacije i realizacije nastave za školsku 2020/2021. godinu.

U školskoj 2019/2020. godini u cilju primjene Odluke Vlade Republike Srbije o obustavi izvođenja nastave u visokoškolskim ustanovama, srednjim i osnovnim školama i redovnog rada ustanova predškolskog odgoja i obrazovanja ("Službeni glasnik RS", br. 29/2020 od 15.03.2020. godine), u skladu sa Odlukom o proglašenju vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", br. 29/2020 od 15.03.2020. godine) i uredbom o mjerama za vrijeme vanrednog stanja ("Službeni glasnik RS", br. 31/2020 od 16.03.2020. godine), Ministarstvo prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja (u daljem tekstu : ministarstvo), kao nadležni državni organ za obrazovanje i odgajanje je organizovalo učenje putem nastave na daljinu i na taj način obezbijedilo kontinuitet u radu.

Nastava na daljinu za srednje škole je organizirana do kraja nastavne 2019/2020. godine. Časovi za sedam opšteobrazovnih predmeta i za ključne teorijske predmete iz petnaest područja rada u srednjem stručnom obrazovanju su emitovani na kanalima Javnog servisa RTS kanal 2 i na RTS Planeti.

OBRAZOVNO-ODGOJNI RAD ŠKOLSKOJ 2020/2021. GODINI U SREDNJIM ŠKOLAMA

Pravni osnov

Stručno uputstvo se donosi u skladu sa odredbama koje se odnose na nastavu u slučaju vanrednog stanja ili vanrednih situacija i okolnosti. Pravni osnov za realizaciju svih navedenih aktivnosti je propisan članom 105. stav 5 Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 88/17, 27/18 – dr. Zakon, 10/19 i 6/20) kao i u članu 27 i članu 28 Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju ("Službeni glasnik RS", br. 55/13, 101117 i 27/18 -dr. zakon i 6/20).

Ministarstvo organizuje pripremu srednjih škola na teritoriji Republike Srbije, odnosno svih učesnika za ostvarivanje nastave u školskoj 2020/2021 u skladu sa preporukama za epidemiološku bezbjednost.

Uputstvo je namijenjeno gimnazijama i srednjim stručnim školama, učenicima, roditeljima, odnosno drugim zakonskim zastupnicima, prosvjetnim savjetnicima i ostalim zaposlenim u Ministarstvu.

Poseban program

Obrazovno-odgojni rad u školskoj 2020/2021. godini organizuje se neposrednom nastavom, odnosno nastavom na daljinu.

Poseban program koji primjenjuju srednje škole na teritoriji Republike Srbije u školskoj 2020/2021. godini priprema Zavod za unapređivanje obrazovanja i odgoja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje osnova sistema obrazovanja i vaspitanja.

Poseban program sadrži:

- dužinu trajanja časa;
- preporuke za organizaciju nastave i učenja;
- neophodne sadržaje u skladu sa programom nastave i učenja, koji obezbjeđuju ostvarivanje propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća odnosno standarda kvalifikacije.
- didaktičko-metodičko uputstvo za ostvarivanje programa;
- period ostvarivanja posebnog programa.

U skladu sa Zakonom, a na osnovu Posebnog programa čas (teorije, vježbi i praktične nastave) traje 30 minuta.

Posebni program se ostvaruje na dva načina:

Model A: Nastava na daljinu

Model B: Nastava po kombinovanom modelu

Nastava na daljinu

Nastava na daljinu je poseban oblik obrazovno-odgojnog rada kojim učenici stiču srednje obrazovanje na način koji obezbjeđuje ostvarivanje propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća odnosno standarda kvalifikacije, tako što program

nastave i učenja u cjelini i/ili jedan dio ostvaruju korištenjem savremene informaciono-komunikacione tehnologije za učenje, bez neposrednog boravka u školi odnosno drugim mjestima u kojima se uobičajeno realizuje praktična nastava ili vježbe. Ovaj oblik nastave se primjenjuje kada se nastava u školi ne realizuje u cilju očuvanja bezbjednosti i zdravlja učenika i nastavnika.

Nastava na daljinu može se primjenjivati i u slučaju kada određen broj učenika škole iz razloga koji se tiču bezbjednosti i zdravlja nije u prilici da prisustvuje redovnoj nastavi u školi.

Nastava na daljinu organizuje se za učenike škole i obuhvata nastavu i druge oblike organizovanog rada (individualno, u grupi ili odjeljenju).

Nastava na daljinu realizuje se na osnovu Posebnog programa.

Srednja škola bira sistem za upravljanje učenjem¹ koji će koristiti za realizaciju nastave na daljinu.

Sistem za upravljanje učenjem jeste specijalizirani softver koji se koristi za planiranje i realizaciju nastavnog procesa u onlajn okruženju, u kome je obezbijedena interakcija svih aktera, kao i uvjeti za procjenu učeničkih postignuća.

Proces planiranja nastave u okviru sistema za upravljanje učenjem, između ostalog podrazumijeva kreiranje digitalnih nastavnih sadržaja, dodavanje otvorenih obrazovnih resursa, osmišljavanje aktivnosti učenja (zadaci, radionice, forumi) koje predviđaju pružanje povratne informacije i podsticanje vršnjačkog učenja. Ovi specijalizirani softveri mogu da obezbijede formativnu i sumativnu procjenu učeničkih postignuća ukoliko su epidemiološke mjere takve da se direktna nastava ne preporučuje ni u najmanjim grupama.

¹Smjernice za izbor sistema za upravljanje učenjem:

pristup sadržajima i aktivnostima moguć je u bilo koje vrijeme, u zavisnosti od programa i tempa rada korisnika (24 časa tokom 7 dana u nedjelji);
zatvoreno je obrazovno rješenje (ne postoji mogućnost pristupa neovlaštenim licima); dostupan je putem interneta, posredstvom različitih vrsta digitalnih uređaja (računar, laptop, tablet, mobilni telefon) bez obzira na instaliranu verziju operativnog sistema (Windows/Android/iOS/macOS);
lokalizovan je na srpski jezik i/ili najezike nacionalnih manjina;
omogućava kreiranje digitalnih sadržaja koji sadrže tekst, slike, zvuk, video-zapise i linkove ka provjerenim veb sajtovima na koje nastavnik upućuje učenike;
omogućava učitavanje i preuzimanje osnovnih datoteka (tekstualni dokument, tabelarni proračun, multimedijalna prezentacija);
posjeduje ugrađene funkcionalnosti koje omogućavaju komunikaciju na relaciji nastavnik- učenik i učenik-drugi učenici;
omogućava integraciju konferencijskih alata (dijeljenje video-zapisa, zvuka, ekrana) sa mogućnošću snimanja online predavanja/sadržaja i video-zapisa koji mogu biti dostupni svim učenicima na zahtjev (VoD - Video on Demand);
omogućava nastavnicima da kreiraju kvizove/testove ili upitnike za procjenu znanja učenika;
posjeduje mogućnost skladištenja nastavnih materijala i učeničkih radova;
posjeduje mogućnost integracije drugih veb-rješenja;
svi nastavni materijali dostupni su u realnom vremenu

Nastava po kombinovanom modelu

Nastava u gimnazijama i srednjim stručnim školama se realizuju nastavom po kombinovanom modelu što podrazumijeva sljedeće:

Učenici od I-IV razreda jedne nedjelje dolaze u školu na neposrednu nastavu, a sljedeće nedjelje realizuju časove putem nastave na daljinu. Smjenu čine učenici prvog i drugog razreda odnosno trećeg i četvrtog razreda. Moguća je i drugačija podjela ukoliko u većoj mjeri odgovara osnovnom cilju da se u školi nađe optimalan broj učenika kako bi se zadovoljile mjere očuvanja bezbjednosti i zdravlja učenika i zaposlenih;

Ukoliko je broj učenika u odjeljenju veći od 16, odjeljenje se dijeli u dvije grupe (škola bira najoptimalniji kriterijum za podjelu na grupe);

Ukoliko je broj učenika u odjeljenju, odnosno grupi za vježbe, praktičnu nastavu, strane jezike itd. manji od 16 za njih se nastava održava bez podjele na grupe i uvijek u školi. Dakle ako učenici te nedjelje prate nastavu na daljinu, za ovaj oblik nastave dolaze u školu. Škola treba da pažljivo izradi raspored časova kako bi se obezbijedio kontinuitet ovih časova za učenike;

Ocjenjivanje učenika u ovom modelu nastave se realizuje kada su učenici u školi uvažavajući i sve principe ocjenjivanja;

Učenici jedne grupe, kada imaju nastavu u školi imaju sve časove po rasporedu. Škole mogu prilagoditi raspored tako da se časovi iz predmeta sa većim nedjeljnim fondom realizuju kao dvočasi ili u blokovima kako bi se broj nastavnika koji svakodnevno dolaze u školu sveo na optimalnu mjeru;

Časovi traju po 30 minuta. Pauza između smjena u školi se koristi za čišćenje i dezinfekciju učionica, hodnika, laboratorija, radionica, biblioteka i svih drugih prostora u školi koji se koriste za nastavu i učenje. Također se vrijeme između smjena može koristiti za realizaciju praktičnih oblika nastave naročito u situaciji kada učenici nisu u mogućnosti da ovaj oblik nastave realizuju kod poslodavca sa kojim škola ima odgovarajući ugovor;

U radnoj nedjelji kada grupa učenika ne dolazi u školu već pohađa nastavu na daljinu, treba težiti da se svi predviđeni nastavni sadržaji realizuju na način prikazan u odjeljku nastava na daljinu;

Prilikom pripremanja za neposrednu nastavu u školi, nastavnici treba da izrađuju pripreme za nastavne jedinice u digitalnom obliku kako bi se one mogle koristiti i u modelu učenja na daljinu (pitanja, zadaci, materijali za učenje i vježbanje itd);

Preporučuje se školama da stručna vijeća nastavnika zajednički pripremaju i dijele nastavne sadržaje. Ovo je posebno važno za velike škole u kojima jedan isti nastavni predmet u istom razredu i po istom ili sličnom programu realizuje više nastavnika. Poželjna je saradnja u cilju dijeljenja nastavnih resursa i između škola u okviru zajednica škola odnosno stručnih društava pojedinih nastavnih predmeta.

Opće napomene:

- Direktor i stručni saradnici prate nastavu i imaju pristup virtuelnim učionicama, onlajn časovima i drugim oblicima nastave na daljinu.
- Za 7 opšteobrazovnih predmeta (matematika, srpski jezik i književnost, fizika, hemija, historija, geografija i biologija) i ključne stručne predmete za obrazovne

profile u svim područjima rada bit će snimani časovi koji će se postavljati na platformu (nacionalni servis-RTS planeta i/ili drugo veb mjesto).

- Srednja stručna škola organizuje profesionalnu praksu u skladu sa zakonom i mjerama koje propisuje poslodavac u kompaniji u kojoj se ona ostvaruje. Imajući u vidu da se realizacija praktične nastave i vježbi za medicinske škole neće realizovati u zdravstvenim ustanovama, škole treba da pripreme plan realizacije ovog vida nastave u školskim kabinetima uz maksimalno korištenje simulacija i ostalih prigodnih oblika praktičnog rada kojim se stiče kompetencija za standard kvalifikacije.
- Organizovati realizaciju nastave na način da svako odjeljenje (grupe) ima svoju učionicu odnosno tokom malih odmora nema promjene učionice/kabineta, osim kada je to neophodno zbog specifičnosti nastavnih predmeta i korištenja određene opreme i nastavnih sredstava.
- Škole će do 24. augusta dostaviti operativni plan nadležnoj školskoj upravi sa rasporedom planiranih časova po razredima na saglasnost, izabranu platformu za rad na daljinu, aktivnosti koje obezbjeđuju da svi učenici budu uključeni u rad, itd.
- Škola vrši vremensku raspodjelu početka časova i organizacije na nedjeljnom i mjesečnom nivou.
- Direktor organizuje, sa posebnom pažnjom, dežurstva u školskom objektu tokom radnog dana (u hodnicima, dvorištu, na ulasku u školu) a u cilju podizanja epidemiološke i svake druge bezbjednosti učenika i zaposlenih.
- U svim školskim objektima se poštuju sve propisne epidemiološke mjere.

MINISTAR
Mladen Šarčević

Broj: 61 1-00-1248/2020-03

U Beogradu, 11. augusta 2020. godine